NÒMINA DELS FOCS DE GINESTAR L'ANY 1695

J. R. Vinaixa Miró

En el present escrit volem aportar una relació nominal dels focs que tenia la població riberenca de Ginestar a les darreries del segle XVII. El document que transcriurem està inclòs en un memorial més ampli, sobre el qual estem treballant, que els habitants de Ginestar van adreçar el 27 d'abril de 1698 a fra Blai Ballester, cavaller de l'orde de Sant Joan de Jerusalem i governador del gran castellà d'Amposta, amb motiu de les queixes que l'allotjament de les tropes suscitava entre el diferents conveïns.

Malgrat que solament esmentem una part del document, la nòmina dels caps de família, no podem refusar l'anotació que també l'acompanya sobre el patrimoni estimat de casdascun d'ells, la qual cosa dóna una visió més detallada de les àmplies desigualtats socials i econòmiques que separaven els diferents vilatans. Així, podem observar que solament un 10 % de la població gaudia d'un patrimoni superior a les dues mil lliures; cognoms com els Vidal, Poll, Capsir, Navarro, Llagostera o Avinyó formaven part d'aquest grup de privilegiats que intentaven perpetuar aquesta situació.

També les professions donen testimoni d'aquesta posició social preeminent; així, dins d'aquesta casta tenim localitzats en el memorial dos notaris -Jacint Vidal [1] i Josep Capsir [2]- i en un futur seran els cognoms

1- Jacint Vidal era, possiblement, fill del notari Pere Vidal. El 1677 ja el tenim documentat com a notari de Ginestar. L'any 1700, quan el seu fill Joaquim Vidal Martí va casar-se amb Josepa Gil de Federich Vidal, de Benissanet, germana del doctor en lleis Joan Bta. Gil de Federich, consta com a notari d'aquella vila.

2- El tenim documentat com a notari d'aquesta vila des de 1671 a 1701.

Navarro i Poll [3] els qui nodriran també la nòmina notarial de la vila [4].

En un segon graó podem incloure tot un seguit de veïns amb unes rendes que oscil.len entre les quatre-centes i les dues mil lliures, i que corresponen aproximadament a un 35% de la població. Dins del ventall d'oficis en què es mouen aquests, predominen els menestrals (mestres de cases, fusters, ferrers...) i els pagesos hisendats.

Els principals càrrecs públics de la vila -batlle, jurats, síndic... [5]- requeien sempre entre els membres d'aquests dos primers estaments. La resta de la població, amb una renda inferior a les quatre-centes lliures, formen part de l'ampla base social de treballadors sotmesos a unes condicions precàries de supervivència i d'explotació.

Aquesta nòmina d'habitants ens permet, a la vegada, esmentar algunes consideracions sobre l'evolució de la població a la vila de Ginestar. Si comparem el nombre de focs que hi són localitzats en el fogatge de 1553 (78) amb la relació de famílies que tenia aquesta l'any 1695 (85) [6], podem comprovar que les xifres demogràfiques s'havien estancat malgrat el segle i mig que separava totes dues dates.

Les causes d'aquest fet foren diverses: entre elles, un creixement vegetatiu lent com a conseqüència de l'elevat índex de mortalitat infantil

3- El 1726 era notari públic de Ginestar Tomàs Poll i Nebot. El 17 d'agost d'aquest mateix any el notari de Miravet, Josep Mateu Guasqui, havia escrit a fra Vicente de la Figuera, governador i administrador del gran castellà, donant el seu vist-i-plau a la capacitat i condicions del dit Poll per a exercir com a notari, segons una resolució acordada pels comissionats escollits per a aquesta finalitat. El 1731 tenim també documentat un Josep Antoni Navarro com a notari reial de Ginestar.

4 - La professió notarial tenia un important reconeixement social, ja que permetia obtenir uns certs privilegis de què no podia gaudir la resta de la població. No hem d'oblidar que el notari era el braç legal del poder reial o senyorial. Així, no és estrany que una de les clàusules exigibles a aquest era: "... lealment llevarse en dicha arte de notaría y que todo lo que sus fuerzas y poder abasten procurara el augmento de los bienes de dicho Sr. Gran Castellán de Amposta..." (A.P.B. Escrituras de fr. Benito López y otros).

5- El 1695 eren jurats de Ginestar Tomàs Poll i Manuel Vernet. El síndic era Guillem Rosselló.

6- Cal incloure en aquest càlcul, malgrat que no s'esmenta en la relació nominal del document, fra Bta. Bru, batxiller en dret i prevere-prior de l'església de Ginestar. El 1671 el tenim documentat com a prior d'aquella vila, succeint així fra Pere Saloni, que aquest mateix any rebia el Priorat de Benissanet. L'any 1700 exercia encara com a prior de Ginestar.

propi de l' època, la repercussió de les guerres, l'expulsió morisca de 1610... [7]

És, però, un document clau per demostrar la profunda incidència demogràfica que la guerra de Successió va tenir a les nostres terres. Així, si comparem la població de Ginestar abans d'iniciar-se aquesta, que podem xifrar en uns 340 habitants [8], amb els 210 documentats l'any 1719 [9], s'aprecia clarament la pèrdua poblacional, fet que té la seva confirmació en altres pobles de la rodalia -Benissanet, Móra d'Ebre...- [10]

Tot seguit esmentarem la relació nominal de veïns de Ginestar corresponent a l'any 1695, respectant la grafia original emprada i el patrimoni estimat de cada família.

7- Sovint s'ha escrit sobre els efectes negatius que l'expulsió morisca de 1610 va tenir per a algunes viles riberenques (Miravet, Benissanet i Ascó) i d'entre ells el més important fou, sens dubte, la pèrdua majoritària de la seva població, però molt poc s'ha parlat sobre la repercussió d'aquesta en les poblacions veïnes (especialment, Ginestar i Tivissa) que, malgrat no haver-la patit directament, van veure com part de la seva població marxava per convertir-se en nous pobladors de les viles abandonades.
De 1611 a 1631, etapa de repoblament, diferents famílies originàries de Ginestar es van domiciliar a Benissanet i Miravet. Així, van arribar a Benissanet: Pere Miró, Martí Miró (mestre de cases) i Gabriel Pellissa. Els dos darrers foren, entre altres, signants de la carta de repoblació de Benissanet el 30 d'octubre de 1611, encara que amb errades en el document que els donen com a originaris d'altres indrets. En el mateix període arribaven a Miravet: Joan Ripoll Figueres, Pere Miró (que fou batlle d'aquesta vila el 1621), Pere Rosselló, Guillem Molins, Pere Jacint LLàtzer, Antoni Pellissa Vidal i Joan Bru.

8- Per obtenir aquesta quantitat hem efectuat l'operació de multiplicar el nombre de veïns per quatre. Malgrat que possiblement pequem per defecte en l'elecció d'una de les proporcions més baixes que s'acostuma a emprar per a aquest tipus de càlcul, pensem que la diferència, tot comparant-la amb l'any 1719, és prou significativa per demostrar aquesta pèrdua poblacional.

9- IGLESIES, J. (1974): *Estadístiques de població de Catalunya el primer vicenni del segle XVIII*, Fundació Salvador Vives Casajuana.

10- A. Cot en el seu llibre *L'església parroquial...* (pàgs. 75-76) aporta un document interessant sobre la incidència de la guerra a la vila de Móra (pèrdua de població i de les collites...). També Benissanet va patir les conseqüències catastròfiques de la guerra, en persones i béns, especialment des de 1708 a 1711, sense oblidar l'augment asfixiant de la pressió tributària posterior.

Nom	Patrimoni ll.
Jacinto Vidal	7.400
Thomas Poll	6.202
Batiste Navarro	6.018
Geroni Navarro	5.200
Joseph Navarro	3.121
Pere LLangostera	2.778
Jaume Avinyo	2.368
Josep Capsir[11]	2.544
Francesh Escoda	1.500
Geroni Pellissa	1.100
Pere Margalef	1.331
Francesh Miró	1.381
Jacinto Escoda	1.039
Joseph Borras	1.116
Pere Joan Bru	1.465
Joan Domenech, major,	997
Francesch Margalef	883
Pere Joan Ferre	946
La viuda Bru	800
Joseph Bru	688
Miguel Grau	863
La viuda Serres	827
Manuel Vernet	906
La viuda Roselló	700
Andreu Bernát	636
Antoni Queról	621
Guillem Rosselló	677
Mariana Sorolla viuda	626
Joan Pegueroles	557
Vicent Biscarri	451
Roch Ripoll	554
La viuda LLangostera	500

Nom	Patrimoni ll.
Pere Caçador	445
Geroni Torres[11]	373
Antonia Agner	501
Pau Rosselló	442
Francesch Borras	409
Joseph Vidal	358
Pau Marti	352
Pere ¿Delbrell?	335
Pere Usac Majór	95
Francesch Puig	393
Pere Ferre Perót	275
Francesch Borras, menor	203
Pere Franch Escatro	112
Joan Macip	251
La viuda Valls	223
Geroni Torres	373
Joseph Agner	181
Antoni LLambrich	193
Pere Franch Sastre	62
Jaume Biscarri	145
Isidro Romeu	136
Joseph Torá	186
Miguel Jordá	156
Vicent Escoda	277
Esperança Margalef[12]	1.355
Joan Guitart	154
Miguel Vidal	81
Vicent LLagostera	118
Joan Domenech(de Darmos)	136
Miguel Gil	73
Pere Espinál	119
Joseph Arts	91

11- Anotem el seu nom, tot i no aparèixer en el cartell de 1695, perquè tenim documentada la seva estada en aquesta vila en anys anteriors i posteriors, per la qual cosa la seva absència pot tenir una causa puntual.

12- Al costat d'aquest nom apareix la següent anotació: "... per tenir los fruits consignats als acrehedors..."

Nom	Patrimoni ll.	Nom	Patrimoni ll.
Isidro Biscarri	129	Jaume Marti, menor	90
Franch. Marti Fesól	65	Montserrat Peralada	35
Andreu Serres	107	Jacinto Torres	78
Pere Joan Usac	43	La viuda Ramón	160
Joseph Ferre	62	Joan Pedrol	80
Joan LLoberia	114	Joan Marti Fesól	65
Joseph Fuster	60	Antoni Domenech	67
Joan Arts	127	Joseph Francina	81
Bartomeu Muñós	55	Domingo Benages	18
Andreu Vidal	100	Joseph Torres	290

Arxius consultats

- Arx.Hist.de Tarragona. Notari de Tortosa: Francisco Vilanova. Caixa: 820
- Arx. Parroquial de Benissanet:
  - "Escrituras de fray Benito López y otros (1719-1728)"
  - "LLibre dels capítols matrimonials comensant lo dilluns a 7 de agost...de 1614"
  - Altres anotacions, molt específiques, procedents del mateix arxiu.
- Arx. Parroquial de Miravet:
  - "Capítulos matrimoniales (1614-1704)"
  - "LLibre de matrimonis, òbits i naixements de 1614 a 1699"
  - Altres anotacions, molt específiques, procedents del mateix arxiu.

Bibliografia

COT, A. (1986):
- *L'església parroquial de Sant Joan Baptista,* Publicacions de l'Ajuntament de Móra d'Ebre.

IGLESIES, J. (1974):
- *Estadístiques de població de Catalunya el primer vicenni del segle XVIII,* Fundació Salvador Vives. Any 1974.
- *El fogatge de 1553* , Fundació Salvador Vives Casajuana. Ant 1981